

A TERHESSÉG - NÉHÁNY SZÓBAN SZOCI- OLÓGIAI KÉRDÉSEKRŐL

A terhességgel összefüggő társadalmi kérdések igen sok irányból közelíthetők meg - mint ezt az utóbbi évek érvekben és ellenérvekben gazdag vitái is jelezték. A nagyon szerteágazó kérdéskörből itt csupán néhány vetületet emelek ki.

A terhesség nemcsak annyiban társadalmi kérdés, amennyiben az életciklus egy szakaszában biológiai meghatározottságok miatt felerősíti a férfiak és a nők társadalmon belüli helyzetének egyenlőtlenségeit. Ezen túl azonban a családtervezési döntésektől a gyermekek megszületéséig a hosszú folyamat minden fázisához társadalmi szabályok, intézkedések és szolgáltatások egész sora kapcsolódik.

Családtervezést említettem, s itt konkrétan azokról az egyéni döntésekről van szó, amelyek meghatározzák, hogy mikor és hány gyermek szülessen. A születésszabályozás módjainak valóságos arányairól keveset tudunk. A Központi Statisztikai Hivatal egyes kiadványai azonban hozzávetőlegesen tájékoztatnak bennünket arról, hogy a fogamzásgátlás módszerei /s nemcsak a legmodernebbek/ távolról sem közismertek. Így pl. terhességmészakítás alkalmával a nőket megkérdezik arról, hogyan védekeztek. Az 1973-as adatok szerint 75 %-uk egyáltalában nem védekezett. S itt nem egyéni felelőtlenségről, hanem általános tájékozatlanságról van szó. A születést ténylegesen és biztonságosan szabályozó tabletták választéka kicsi, és sem ezek hatásmechanizmusáról, sem egyéb eszközök megfelelő alkalmazásáról nem esik elég szó. Pedig a családok, a megszületendő gyermekek, a nők

és a házasságok védelmében minden propaganda kevés volna. Ahhoz, hogy a családtervezés valóban tervezés, tudatos döntéssorozat legyen, a fogamzásgátlásról, a terhességről, és a születésről szóló ismereteket társadalmi szinten az általános műveltség egyik alapkérdéseként kellene kezelni, s felvilágosult, kulturált, szemléletmódot teremteni e téren. A nem megfelelő fogamzásgátlás és a nem kívánt terhességek száma között mindenképpen összefüggést kell látnunk. A művi vetélések száma az utóbbi években erősen csökkent. Ugyanakkor a korábbi évek adataiból tudjuk, hogy a házasság nők terhességmegszakításainak oka az esetek egynegyedében az volt, hogy viszonylag rövid idő telt el legutóbbi szülésük óta. A meglehetősen nagy számú veszélyeztetett terhesség, spontán vetélés azonban arra utal, hogy igen sok nő fizikailag nehezen viseli a terhességet. Ebben - másirányú tulterheltségek mellett - az egymást túl gyorsan követő terhességek is szerepet játszhatnak. Továbbá nem lehet ~~elképpán~~ elfelejteni, hogy a szoptatás időszaka alatt a védekezés lehetősége erősen korlátozott, a fogamzás esélye nagy. Ezért mindenesetre közelebbi egészségügyi vizsgálatokra lenne szükség e kérdés terén. A jelenlegi gyakorlat szerint ugyanis a szülések időpontjának megválasztása önmagában nem lehet indok abortuszra. Így az éppen akkor nem várt gyermekek is megszületnek. Az abortusz-probléma csökkenése mögött ezért más, családi-egyéni feszültségek növekedését sejthetjük. A kérdés valóban megnyugtató megoldása ismételten a születésszabályozási kultúra és a lehetőségek kiszélesítését sürgeti.

A megszületendő magzat és az anya védelmére az igen jól szervezett anya- és csecsemővédelmi hálózat, s ezen belül a ma már általánosan igénybevett terhesgondozási rendszer ügyel. A gyermekvárás kapcsán azonban kérdéses, hogy elegendő-e csupán a leendő anyák felkészítésére törekedni. Azt hiszem, ezen a téren a családvédelemre volna szükség. A leendő szülő-párok mindkét tagját sokoldaluan fel kellene készíteni mindazokra a gondozási és nevelési feladatokra, amelyek ismeretére a gyermek megszületésével igencsak szükségük lesz. Ehhez nemcsak a mai - igen tulterhelt - védőnői hálózatot kellene kibővíteni, hanem pl. a tömegkommunikációs eszközök, elsősorban a televízió kiaknázatlan lehetőségeit is igénybe lehetne venni. A szülés utáni időszak problémáival itt nem foglalkozom bár a kisgyermek nevelésére-gondozására különösen érvényes a kérdés: vajon ez kizárólag az anya feladata-e? A kérdést elsősorban a gyermekgondozási segély veti fel, de vonatkozik a gyermekek betegsége esetén igénybevehető betegállomány vagy a pótszabadság mai rendszerére is.

Nem tértem itt ki azokra az igen fontos kérdésekre, amelyeket a gyermekvárás kapcsán a családok- lakás- és életkörülményeinek társadalmi különbségei vetnek fel. Ezekről a TV "Családi kör" c. sorozatának legközelebbi, a terhességgel foglalkozó adásában beszélek majd.

/Szalai Julia/